

ДЕРЖАВНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ У ФРАНЦІЇ

В. П. Горьовий, д. е. н., професор
НУБіП України

Перспективний розвиток вітчизняної кооперації в умовах ринкового середовища, жорсткої конкуренції, глобалізації економіки неможливий без використання досвіду кооперативного руху в країнах з розвинутою економікою. Кооператив вимагає особливого підходу з боку держави, що має отримати вираження у створенні відповідної системи заходів, спрямованих на підтримку їх діяльності.

Заслужує уваги розвиток та діяльність сільськогосподарської кооперації у Франції, де кооперативи виконують економічні та соціальні функції. Франція досягла позитивних результатів у сфері кооперації завдяки суттєвій державній підтримці. Як і в інших країнах-членах Європейського Союзу, у Франції для вирішення завдань аграрної сфери було обрано шлях підтримки створення прозорої заготівельно-збутової інфраструктури на засадах кооперації та її інтеграції з торгівлею, підприємствами харчової і переробної промисловості.

Відповідно до Закону про орієнтацію сільського господарства 1960 р., доповнення до цього Закону 1962 р., об'єднання фермерів на кооперативних засадах наділялись рядом привілеїв у разі, якщо вони зобов'язались перед державою проводити економічну політику, кінцевою метою якої є колективний випуск на ринок товарної продукції у свіжому чи переробленому вигляді, виробленої членами кооперативу.

До привілеїв включено:

- державне фінансування упродовж 5-ти років спеціалістів кооперативу, які сприяють членам кооперативів освоювати і

застосовувати передові технології з метою покращення якості та безпеки продукції;

- надання позик під знижений процент для фінансування складування, збереження і пакування кооперативної продукції;
- фінансування вилучення кооперативами залишкової продукції з ринку в період перевиробництва з метою якнайкращого збалансування попиту і пропозиції;
- розширення можливостей для одержання членами кооперативів індивідуальних позик на пільгових умовах, якщо вони спрямовувались на модернізацію виробництва.

Для зміцнення кооперативної основи сільського господарства визнана необхідність посилення ролі кооперативів на ринках шляхом підтримки розвитку кооперативних союзів та кооперативних груп як форм посилення захисту інтересів фермерів і споживачів продовольства від диктату монопольного агробізнесового капіталу.

Союзи сільськогосподарських кооперативів – некомерційні юридичні особи є формою об'єднання, головним чином, сільськогосподарських кооперативів. Фізичні особи (фермери) не можуть бути членами союзу. Союзи кооперативів функціонують за такими ж принципами, як кооперативи, і здійснюють той же вид діяльності. Їх призначення частково полягає в можливості концентрувати більший обсяг виробленої продукції або працювати з великими інвестиціями, здійснювати постачання окремих засобів, забезпечувати спільну технологічну політику тощо. При цьому кожна базова структура союзу зберігає свою ідентичність.

У Союз сільськогосподарських кооперативів (UCAL) об'єдналися кооперативи CLB, COOPACA, COOPAVAL та ALIVERT, а також товариство колективного інтересу SICABB (рис. 1).

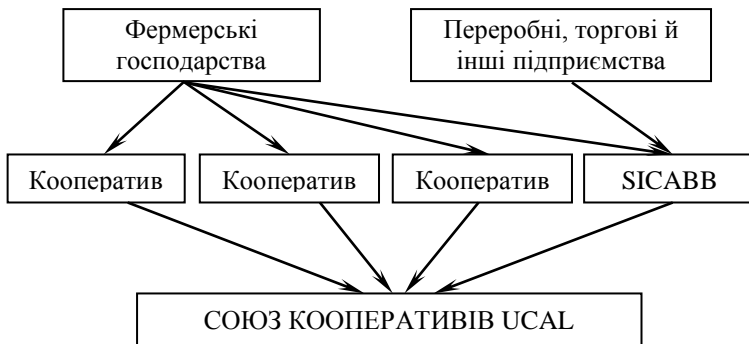

Рис. 1. Структура сільськогосподарських кооперативів UCAL

Членами зазначених структур і водночас Союзу є 3843 суб'єкти господарювання. SICA ідентифікується Законом як кооперативи, членами яких можуть бути партнери фермерів, не пов'язані зобов'язаннями про участь у діяльності кооперативу, яким дозволено здійснювати більші обсяги робіт з не членами (до 50 %), допускається їх прибутковість.

Завдання членів UCAL полягає у тому, щоб:

- узгоджувати між собою цінову політику на ринку зернових, олійних і білкових культур;
- спільно вибирати найбільш ефективні сівозміни та визначати структуру рослинницької продукції;
- впроваджувати результати наукових досліджень.

Союз забезпечує щорічну реалізацію за дорученням вироблених його членами злакових і олійно-білкових культур на суму 43-45 млн євро.

UCAL – постійно діюче джерело інформацій і консультацій, діють технічні збори, спеціалізовані комісії, забезпечується обмін інформацією. Спеціалісти UCAL ведуть певні дослідження, здійснюють апаратурою діагностику хвороб, аналізують і управляють вмістом азоту в ґрунті, розробляють і забезпечують реалізацію плану внесення органічних добрив, аналізують корми тощо.

Кооперативні групи – неюридичні особи, але вони мають значну економічну вагу і відіграють важливу роль у зміцненні кооперативної системи. Створення кооперативних груп, що можуть об'єднати кооперативні союзи, SICA і товариства загальної юрисдикції, є важливим фактом еволюції сільськогосподарської кооперації Франції.

Кооперативні групи покликані сприяти більш раціональному використанню засобів кооперативу-матері, уникаючи подвійного використання засобів на рівні філіалів, а також підвищенню конкурентоспроможності учасників такого об'єднання. Вони виявилися необхідними для виходу на великі, в т.ч. міжнародні, ринки і протистояння конкуренції міжнаціональних агропродовольчих компаній.

Група Terrena – одна з трьох найбільших груп Франції сформована у 2004 році трьома потужними кооперативами: CANA, CAVALi GCA. Окрім кооперативів, Terrena включає систему допоміжних дочірніх компаній.

На кооперативні союзи та кооперативні групи поширюються всі форми підтримки первинних кооперативів.

Основні форми підтримки сільськогосподарських кооперативів, про що йшлося вище, зберегли чинність у нових умовах

господарювання. Водночас з розширенням сфери діяльності і функцій кооперативи одержали доступ до участі у багатьох програмах, які фінансуються бюджетами різних рівнів, як, наприклад:

- фінансування організації переорієнтації використання сільськогосподарської продукції на непродовольчі цілі;

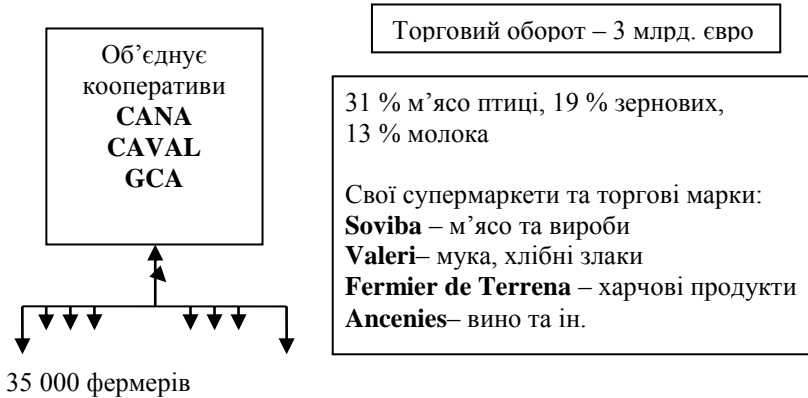

Рис. 2. Характеристика групи Terrena

- підтримка виробництва біопалива кооперативними заводами;
- фінансова підтримка придбання устаткування, безпечного для навколишнього середовища;
- підтримка дій з підвищення якості кооперативної продукції;
- фінансова підтримка соціальних акцій кооперативів (доставка дітей до школи, утримання кооперативних садочків, водопостачання сільських поселень тощо) [2. с.63].

Список використаних джерел

1. European Comission. Support for Farmers' Cooperatives, Final Report. – Jos Vijman, Constantine Iliopoulos, Krijn J. Poppe, November, 2012.
2. Аналітичне дослідження. Досвід Канади та країн ЄС у сфері політики з підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. – Київ, 2011. – 91 с.
3. Програма Круглого столу «Колективні форми господарювання в аграрному секторі: досвід Франції та можливості його адаптації до умов України». – Київ, 12.2011.
4. Цимбал В. О. З досвіду кооперативних законодавств країн з розвинутою ринковою економікою [Електронний ресурс] / В. О. Цимбал. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/-portal/Soc.../282.pdf>.